

Dossier de premsa: Emergència Lingüística

L'ONG del català engega una gran campanya per conscienciar la població que cal usar la llengua en tots els moments quotidians de la vida si no volem que s'acabi perdent

T'imagines que la llengua desapareix?

A yellow horizontal bar with rounded ends containing the text 'T'imagines que la llengua desapareix?'. Below the bar, three yellow drips of varying lengths extend downwards, mirroring the style of the red drips above.

Dilluns, 14 de desembre del 2020

L'EMERGÈNCIA LINGÜÍSTICA EXISTEIX

Tots som conscients de l'estat d'emergència climàtica que viu el nostre planeta. I de la mateixa manera, som conscients que si no prenem mesures contra la contaminació i no cuidem el medi ambient, la Terra, tal com la coneixem, desapareixerà.

Aquest risc evident d'emergència climàtica es produeix també en la llengua. Actualment el català viu una situació paradoxal: si bé mai a la història hi havia hagut en termes absoluts tantes persones capaces d'entendre i expressar-se en català –és a dir, competents en llengua catalana–, **només el 32,5 % dels habitants d'arreu dels territoris de parla catalana empra el català habitualment, quelcom que el converteix en una llengua greument amenaçada. Aquests darrers 15 anys hem perdut mig milió de parlants habituals.** Si no fem res per aturar aquesta regressió, el català s'extingirà perquè, tot i que s'aprengui a l'escola, la gent no el farà servir.

Quan una llengua arriba al llindar del 30 % de parlants – respecte al total d'habitants del territori–, ells mateixos són conscients de la dificultat de trobar persones amb qui parlar la llengua, i això fa que tendixin a deixar d'utilitzar-la de manera espontània en l'esfera pública –per exemple, amb persones desconegudes, de qui dubten si la parlaran o no. Aquesta situació d'inseguretat dels parlants genera una espiral encara més gran de disminució de l'ús social de la llengua, perquè acaba causant que alguns que són competents en la llengua minoritzada s'acostumin a no parlar-la fins i tot amb d'altres de competents, perquè ja han adquirit l'hàbit d'abandonar-la. Arribats en aquest punt, revertir-ne la situació esdevé molt complicat. Cal ésser conscients que **el català s'aproxima perillosament a aquest llindar, motiu pel qual calen mesures dràstiques i urgents, per fer front a aquesta emergència.**

DADES QUE EVIDENCIEN L'EMERGÈNCIA LINGÜÍSTICA

Amb les dades a la mà es constata **que des del 2005 hi ha una tendència que va a la baixa en el nombre de parlants habituals de la llengua catalana.**

Si donem un cop d'ull a les següents taules extretes de l'Enquesta d'Usos Lingüístics de la Generalitat, la reducció de parlants habituals en la base territorial és de 7.7 punts respecte al 2005. Territorialment, la baixada és de 9.9 punts a Catalunya, 4.7 punts al País Valencià, 8.2 a les Illes Balears, 2.2 a la Catalunya del Nord, 1.9 punts a Andorra, 24 punts a la Franja i 4.8 a l'Alguer.

Territori	Població (2005)	Població (2020)	Llengua habitual (2005)	Llengua habitual (2020)	Caiguda del nombre de parlants habituals (2005-2020)
Catalunya	6.887.700	7.727.029	46,0 %	36,1 %	-9,9 %
País Valencià	4.172.396	4.343.271	32,8 %	28,1 %	-4,7 %
Illes Balears	983.131	1.149.460	45,0 %	36,8 %	-8,2 %
Catalunya del Nord	412.685	474.452	3,5 %	1,3 %	-2,2 %
Andorra	78.867	80.209	47,5 %	45,6 %	-1,9 %
Franja	46.694	46.360	73,6 %	49,6 %	-24,0 %
L'Alguer	40.257	43.945	13,9 %	9,1 %	-4,8 %
TOTAL ÀREA LINGÜÍSTICA	12.621.730	13.864.726	40,2 %	32,5 %	-7,7 %

Font: Enquestes oficials d'usos lingüístics ponderades amb dades del padró de 2005 i 2020. A l'onada de 2005, les enquestes de referència són EULP 2013, CUV 2015, EULIB 2004, EULF 2004, EULCN 2004, EULA 2004 i EULAND 2004. A Andorra i l'Alguer, pregunta multiresposta (recalculada). A l'onada del 2020 les enquestes de referència són EULP 2018, CUV 2015, EULIB 2014, EULF 2014, EULCN 2015, EULA 2015 i EULAND 2014. A l'onada de 2005, totes les dades s'extreuen directament de l'enquesta amb la categoria "llengua habitual" excepte la del País Valencià, en la qual, per manca de dades, es fa servir la dada de les persones que han declarat que fan servir el català amb els amics "sempre", "generalment" o "més valencià que castellà".

EL JOVENT, UN PÚBLIC CLAU PER AL FUTUR DE LA LLENGUA

Si analitzem amb detall **el retrocés d'ús del català, constatem que és especialment greu entre el jovent**, quelcom que marca una tendència encara més negativa per a la llengua, atès que vol dir **que les noves generacions, és a dir, les qui haurien de ser el futur de la llengua, són les que l'abandonen abans**. Així, la mateixa enquesta duta a terme per la Generalitat de Catalunya el 2018 al Principat mostra que **només el 19,6 % de la població barcelonina d'entre 15 i 29 anys té el català com a llengua habitual**, cosa que significa **una caiguda de més de 10 punts en 5 anys**, atès que el 2013 la mateixa enquesta oferia resultats del 30 % de llengua d'ús habitual entre els barcelonins de 15 a 29 anys.

Però també ens dona una idea d'aquest retrocés del **jovent l'estudi de la Plataforma per la Llengua sobre l'ús del català als patis de les escoles i instituts de les zones urbanes de Catalunya on, a la secundària, només el 14 % de les converses són en català**.

Al **País Valencià** les dades no són millors. Si ens cenyim a la ciutat de València, segons dades oficials del mateix Ajuntament, constatem que **menys del 10 % dels qui avui tenen menys de 40 anys han cursat els estudis obligatoris en valencià**.

A les **Illes Balears** la situació del jovent tampoc no és millor. **La llengua majoritària entre companys d'estudi és el castellà, i només el 30,6 % del jovent d'entre 15 i 24 anys de les Illes utilitza el català de manera majoritària** per parlar amb els companys d'estudi. A Eivissa i Formentera es viu una situació del tot crítica: només el 2,9 % dels joves parla habitualment en català.

A **la Franja**, la reculada entre el jovent també és palpable. Si el 73,6 % dels habitants de la Franja amb més de 65 anys parla habitualment en català, aquesta **dada és del 39,6 % en el cas de la població d'entre 15 i 29**, una prova més d'aquesta tendència de descens brutal de catalanoparlants en les noves generacions.

A la **Catalunya del Nord**, només un **0,7 % de les famílies nord-catalanes** parla en català amb els fills.

A **l'Alguer**, només el **6,3 % dels progenitors parla en català amb els fills**, una xifra que cau al 3,6 % si parlem dels progenitors que tenen entre 18 i 44 anys.

CAUSES D'AQUESTA TENDÈNCIA REGRESSIVA QUE ENS HA PORTAT A L'EMERGÈNCIA LINGÜÍSTICA

La Plataforma per la Llengua considera que hi ha **tres causes** generals que han portat a aquesta situació d'emergència lingüística:

1. Deixadesa i marginació del català del conjunt de les administracions públiques:

Començant pels governs i parlaments dels estats espanyol, francès i italià, i acabant pels ajuntaments, passant pels governs autonòmics, insulars, regionals o departamentals i locals.

Evidentment, **els poders públics dels estats espanyol i francès són els més responsables d'aquesta situació**, atès que no solament no han legislat i governat a favor de la llengua, sinó que ho han fet –i encara ara continuen– en contra.

Aquesta política de marginació i, fins i tot, prohibició d'ús de la llengua ha contribuït, sens dubte, a accelerar el retrocés que vivim en aquests moments, atès que fa que els parlants perdin incentius per continuar fidels a la llengua menys protegida –el català. **En els darrers deu anys, l'estat espanyol ha aprovat més de 500 disposicions legals que imposen el castellà i dificulten l'ús del català.** Els casos d'aquestes imposicions són d'allò més diversos. Com a exemple, el 2019 el govern espanyol va aprovar un Reial Decret que obliga els patrons de vaixells de pesca-turisme a proporcionar als turistes informació en castellà i en anglès sobre la nau i recomanacions sobre les mesures de seguretat i les condicions en què es desenvoluparà l'activitat. Al costat d'aquestes imposicions, la normativa espanyola que protegeix el català és pràcticament inexistent, i les polítiques actives, escadusseres.

L'estat espanyol, tal com fan els estats plurilingües i democràtics com el Canadà, Bèlgica o Suïssa, hauria de ser el primer de voler protegir i promoure amb polítiques actives les altres llengües de l'estat, per exemple, en el món audiovisual i de les plataformes de continguts, que és una competència seva i que és i serà cada cop més clau per a la llengua del jovent. La realitat és ben diferent: no solament no ha fet res per regular i blindar el català en el món digital i audiovisual, sinó que entre **el 2013 i el 2019 el govern espanyol ha invertit 0 € a donar suport a la producció de cinema en català** (un fons que havia estat de 10,5 milions d'euros el 2009 i 2010, per exemple).

Les polítiques dels governs autonòmics català, valencià i balears, darrerament, no han estat estrictament contràries a la llengua catalana, per bé que sí que es pot dir que **fa més d'una dècada que la política lingüística dels tres governs és molt feble**, poc ambiciosa i gens agosarada, fet al qual se suma la manca de coordinació entre els mateixos governs. **Ho veiem, per exemple, als respectius departaments d'Educació, que no desenvolupen polítiques actives per garantir l'ús del català a escoles i instituts**, tant a dins les aules com en els espais de lleure, com ara el pati o el menjador. En el cas específic català, la Generalitat de Catalunya fa més de deu anys que hauria d'haver desenvolupat dues lleis clau per a la plena

normalització de la llengua: **la Llei del Cinema i la Llei del Codi de Consum**, totes dues aprovades pel Parlament català el 2010. La llei del Codi de Consum és la que hauria de garantir l'etiquetatge del productes comercials en català. **Tot i fer més de deu anys que es va aprovar, la Generalitat de Catalunya no ha tramitat ni una sola sanció per aquesta qüestió** i gran part dels productes distribuïts i venuts a Catalunya continuen sense etiqueta en català, al marge de la llei. El cas de la llei del cinema és especialment greu, perquè concerneix un àmbit de vital importància i, a més, el Tribunal Constitucional l'ha avalat tot i reduir la quota obligatòria de cinema en català del 50 % al 25 %.

Al seu torn, **els poders locals també fa temps que han abandonat la política lingüística com a eina d'inclusió**. L'ús habitual del castellà d'alguns representants polítics, com recentment l'alcaldeessa Ada Colau, amb l'argument que "així tots ens entendrem" és només la punta d'un iceberg, on a sota es troben tots els serveis municipals –serveis socials, atenció a la ciutadania, educadors socials, empreses subcontractades, atenció domiciliària...– que, massa sovint, obliden que la llengua és també una eina indispensable per a la cohesió social.

2. El jovent d'avui viu en un entorn audiovisual i comunicatiu altament descatalanitzat:

On és el català a la majoria de mitjans de comunicació audiovisuals –si comparem la xifra de canals de televisió convencional en una i altra llengua en tenim prou–, a les plataformes de televisió digital, als videojocs, a la publicitat, a bona part dels dispositius electrònics, als assistents de veu, a la publicitat, al cinema? I què fa l'Administració per capgirar aquesta situació? Com a exemple, **Netflix**, una de les plataformes audiovisuals més importants, **oferia a la fi del 2019 un total de 2.092 pel·lícules, però només 4 tenien la versió en català**; dues perquè l'original era en aquesta llengua i les altres dues, subtitulades. La plataforma audiovisual no ofería cap pel·lícula amb doblatge en català. La dada és especialment xocant perquè **331 pel·lícules i documentals de les 2.092 del catàleg ja tenien una versió en català**, doblada o subtitulada, que no apareixia a la seva oferta. A més, **326 d'aquests 331 films han rebut finançament públic de les administracions catalanes per al doblatge** o subtitulació en català, ja bé sigui de subvencions del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya o del pressupost de la CCMA. Per què els nostres governs permeten aquesta situació?

3. Pèrdua de consciència lingüística dels parlants:

Famílies, mestres i professors, entrenadors esportius, monitors de lleure i de menjador, personal sanitari, policies, forners, educadors, psicòlegs, periodistes, creadors, etc. **Qui més qui menys, bona part de la societat tenim un contacte constant amb els joves**. Això fa que tots esdevinguem models lingüístics d'infants i joves i n'hem de prendre consciència perquè sovint no ens adonem que nosaltres mateixos hem renunciat a la llengua o normalitzem que ells hi renunciïn, sovint sense adonar-se'n. És indispensable que els catalanoparlants tornem a activar-nos lingüísticament, essent conscients que som en un moment que requereix que tots hi posem els cinc sentits.

ACCIONS QUE PODEN REVERTIR L'EMERGÈNCIA LINGÜÍSTICA

Tot i aquesta greu situació que viu el català, la Plataforma per la Llengua considera que encara som a temps de revertir-la i salvar la llengua. Per a l'ONG del català, les actuacions per a la defensa i promoció de la llengua han de venir de les administracions però també dels ciutadans. Per això, inicia aquesta campanya de divulgació que durant l'any 2021 advertirà de la situació del català a través de missatges gràfics i audiovisuals.

L'entitat fa tres propostes generals per aconseguir-ho i pels que l'entitat treballa a fons i vol seguir-ho fent més intensament els propers anys. Ens calen tres coses:

- **un canvi de rumb en les polítiques públiques del conjunt de les administracions.**
- **un canvi del paisatge lingüístic –especialment del digital–.**
- **un canvi de l'actitud lingüística dels catalanoparlants.**

Atesa aquesta situació, la campanya 'Emergència Lingüística' de la Plataforma per la Llengua consisteix en una gran difusió dels arguments que expliquen l'emergència lingüística per les xarxes socials i els mitjans de comunicació. Tota la informació es pot trobar a la pàgina web: emergencialinguistica.cat

Podeu consultar aquí **el vídeo** de la campanya: <https://ja.cat/emergencia-linguistica-videos>